Radíkov | Detail mlýna

Identifikační údaje

Adresa	Radíkov 1 753 01
Okres	Přerov
Katalogové číslo	Č 8
Katastrální území	Radíkov u Hranic
GPS	49° 35' 47.7'' 17° 40' 24.3''
Mapová značka	Větrné čerpadlo / Objekt s kompletní technologií
Poloha vůči obci	150 m SZ od OÚ
Číslo kulturní památky	v řízení od roku 2008
Přístupnost	Nepřístupný
Rok stavby	1932 (přivezen z: Nové Horky u Příboru)
Rok zániku	

Stručný popis

Kompletní, plně funkční čerpadlo firmy KUNZ Hranice. Jediné nepřetržitě provozované větrné čerpadlo v ČR, které od roku 1932 dodává vodu do přilehlého stavení a hospodářství. Jedná se o nejlépe dokumentovaný objekt tohoto typu v ČR.
V roce 2008 podali první návrh na prohlášení čerpadla za kulturní památku členové Sekce větrné mlýny. V roce 2009 pracovníci NPÚ Olomouc tento návrh rozšířili o související technologické zařízení a znovu podali.
Větrné kolo se 30 lopatkami, průměr 3,5 m (pravděpodobně typ Ajax nebo Búr) umístěné na ocelovém stožáru příhradové konstrukce s výškou 12 m. Pohání vodní pístové čerpadlo napájející soukromý vodovod. Otáčivý pohyb osy oběžného kola výstředná vačka v náboji převádí na posuvný pohyb svislého táhla, které vede středem příhradového stožáru až pod úroveň terénu. Zde ve sklípku stojí mosazné pístové čerpadlo, které čerpá vodu ze studny, nacházející se na druhé straně silnice ve vzdálenosti asi 50 m. Studna leží o 5 m níže a má hloubku 6 m. Čerpadlo nasátou vodu vytlačuje do výše 6 m do rezervoáru o půdorysu 2 x 4 m a hloubce 1,5 m, (tzn. o objemu 12 m3). Rezervoár stojí v zahradě ve vzdálenosti asi 35 m od čerpadla. V případě nedostatku větru lze přes převody pohánět čerpadlo ručně.
Přesné datum výroby (instalace) turbíny a stožáru není známo. V roce 1932 je z Nové Horky u Příboru na současné místo přivezl Karel Dreiseitl (otec současného majitele). Původní litinové čerpadlo bylo v roce 1955 nahrazeno novějším s mosazným válcem. Dochovalo se však i původní staré čerpadlo, které zakonzervováno leží u nynějšího majitele.

Historie

Historie obecně	**Věc: Návrh na prohlášení věci za kulturní památku – větrné čerpadlo u čp. 1 v Radíkově u Hranic, okr. Přerov** podano v roce 2008 Janem Doubkem a Radimem Urbánkem 1. místo: **Radíkov u Hranic** 2. okres: Přerov 3. číslo popisné (nebo orientační): --- 4. ulice: --- 5. katastrální území: Radíkov u Hranic 6. číslo parcely: 20 7. druh věci - název - označení: čerpadlo s větrnou turbínou 8. popis: Základní popis: Jedná se o plně funkční čerpadlo s větrnou turbínou, které se skládá z větrného oběžného kola o 30 lopatkách (výrobek firmy KUNZ Hranice) umístěné na stožáru příhradové konstrukce a pohánějící vodní pístové čerpadlo napájející soukromý vodovod. Kruhový pohyb osy oběžného kola je výstřednou vačkou v náboji převeden na posuvný pohyb svislého táhla, které vede středem příhradového stožáru až pod zem. Na jeho konci ve sklípku je umístěno již zmíněné pístové čerpadlo. Čerpadlo čerpá vodu ze studny, která se nachází na druhé straně silnice ve vzdálenosti cca 50 m. Studna je položena o 5 m níže a má hloubku 6 m. Čerpadlo nasátou vodu vytlačuje do výše 6 m do rezervoáru o půdorysu 2 x 4 m a hloubce 1,5 (tzn. o objemu 12 m3). Rezervoár je umístěn v zahradě ve vzdálenosti cca 35 m od čerpadla. V případě nedostatku větru je možno přes převody pohánět čerpadlo ručně. Rozměry: Na stožáru z příhradové konstrukce o výšce 12 m je uloženo oběžné kolo s 30 plechovými lopatkami o průměru 3,5 m a taktéž plechovým kormidlem, které zajišťuje automatické natáčení oběžného kola s lopatkami proti větru. Materiál: Ocelová konstrukce příhradového stožáru, kovové části převodů, čerpadlo s mosazným válcem. Stručná historie: Datum výroby větrné turbíny a stožáru není známo. V roce 1932 je z Nové Horky u Příboru na současné místo přivezl Karel Dreiseitl (otec současného majitele). Původní litinové čerpadlo bylo v roce 1955 nahrazeno novějším s mosazným válcem. Ovšem dochovalo se i staré čerpadlo, které je zakonzervováno a uloženo u nynějšího majitele. Větrné čerpadlo je jediným nepřetržitě fungujícím vodním čerpadlem na větrný pohon v ČR. Je dodnes funkční a plní od roku 1932 funkci jediného čerpadla vody do vodovodu přilehlého stavení a hospodářství. 9. situace: stožár větrné turbíny a pod ním uložené čerpadlo se nachází 25 m SV od domu čp. 1 v Radíkově. Studna je 50 m J od domu a rezervoár na vodu 20 m S od domu – viz výřez z katastrální mapy s vyznačením polohy navrženého objektu 9.a. souřadnice GPS: Loc: N 49°35'48.219", E 17°40'24.615" 10. fotodokumentace: 6 ks barevných fotografií 11. současný stav věci: Větrné čerpadlo je udržované v dobrém stavu, plně funkční a v trvalém provozu. O dobré údržbě svědčí mj. skutečnost, že majitel i přes pokročilý věk (78 let) každý druhý týden promazává ložiska větrné turbíny. 12. způsob jejího užívání: Zásobování stavení čp. 1 v Radíkově pitnou vodou ze soukromé studny. 13. vlastník: manželé Karel Dreiseitl a Božena Dreiseitlová, Radíkov 1, Radíkov 753 01 14. odůvodnění podání návrhu: Předmětné čerpadlo s větrnou turbínou je mimořádné hned z několika důvodů: Dokládá téměř zapomenutou kapitolu vývoje techniky v českých zemích – používání větrných turbín k pohonu strojů (kromě čerpadel na vodu a mlecích složení, třeba také malých domácích pil, šindelek nebo hospodářských strojů), které lidem usnadňovaly práci. Dnes jej tato zařízení svého druhu jediné ČR, které je dosud v trvalém provozu, a to (nejpozději) již od roku 1932. Podstatná je i skutečnost, že předmětný objekt je dosud využíván, a to zcela přirozeným způsobem. Za zmínku stojí také skutečnost, že je jediné dochované ze 4 větrných čerpadel na vodu, která Karel Dreiseitl v Radíkově postavil.
Příjmení mlynářů působících na mlýně	• Dreiseitl Karel

Architektura

Stav nemovitosti	Dochován bez nežádoucích přestaveb
Typ	Větrné čerpadlo
Dominantní stavební konstrukce	Kovová
Historické prvky	**Exteriér** • Natáčení (mlýna, střechy, turbíny)

Parametry

Informace zpracované a platné k 14.02.2017. Technologie

Technologické vybavení

Popis technologického vybavení	Základní popis: Jedná se o plně funkční čerpadlo s větrnou turbínou, které se skládá z větrného oběžného kola o 30 lopatkách a průměru 3,5 m (výrobek firmy KUNZ Hranice) umístěné na stožáru příhradové konstrukce a poháněj ící vodní pístové čerpadlo napájející soukromý vodovod. Kruhový pohyb osy oběžného kola je výstřednou vačkou v náboji převeden na posuvný pohyb svislého táhla, které vede středem příhradového stožáru až pod zem. Na jeho konci ve sklípku je umístěno již zmíněné pístové čerpadlo. Čerpadlo čerpá vodu ze studny, která se nachází na druhé straně silnice ve vzdálenosti cca 50 m. Studna je položena o 5 m níže a má hloubku 6 m. Čerpadlo nasátou vodu vytlačuje do výše 6 m do rezervoáru o půdorysu 2 x 4 m a hloubce 1,5 (tzn. o objemu 12 m3). Rezervoár je umístěn v zahradě ve vzdálenosti cca 35 m od čerpadla. V případě nedostatku větru je možno přes převody pohánět čerpadlo ručně. Rozměry: Na stožáru z příhradové konstrukce o výšce 12 m je uloženo oběžné kolo s 30 plechovými lopatkami o průměru 3,5 m a taktéž plechovým kormidlem, které zajišťuje automatické natáčení oběžného kola s lopatkami proti větru. Materiál: Ocelová konstrukce příhradového stožáru, kovové části převodů, čerpadlo s mosazným válcem. Stručná historie: Datum výroby větrné turbíny a stožáru není známo. V roce 1932 je z Nové Horky u Příboru na současné místo přivezl Karel Dreiseitl (otec současného majitele). Původní litinové čerpadlo bylo v roce 1955 nahrazeno novějším s mosazným válcem. Ovšem dochovalo se i staré čerpadlo, které je zakonzervováno a uloženo u nynějšího majitele. Větrné čerpadlo je jediným nepřetržitě fungujícím vodním čerpadlem na větrný pohon v ČR. Je dodnes funkční a plní od roku 1932 funkci jediného čerpadla vody do vodovodu přilehlého stavení a hospodářství.
Technologické vybavení	
Stopy po neexistující mlýnské technologii	
Doplňkový provoz	
Doplňkový provoz - popis	
Historické prvky	• natáčení perutí (Jak se natáčí:) • pístové čerpadlo • převody • příhradový stožár • svislá hřídel (Kovová) • transmise s řemenicemi (převody ozubením) • větrná turbína (turbína typ Eclipse – Kunz)

Parametry

Současné fotografie - objekt v krajině

Současné fotografie - technologické vybavení

Současné fotografie - exteriér - detaily stavebních prvků